

פרשניית השבוע

פרשת השבוע לאנשים שחושבים קצת יותר...

פרשת ראה תשע"ד

היליון מס' 198

כניסת שבת:
ירושלים: 18:40
ת"א: 18:55
חיפה: 18:47
באר-שבע: 18:57

יציאת שבת:
ירושלים: 19:52
ת"א: 19:55
חיפה: 19:55
באר-שבע: 19:54

יריית פתיחה / אבישי פרי

אלא, המשיך ראש הישיבה של טשעבין, והרעים בקולו, בא הקב"ה ללמדנו: בכל דור חדש שיקום יהיו סוררים שיעזו להפר ברית אלוקיהם ולהשליכה מאחורי גוּם. יחשבו לעצמם כי יש אלטרנטיבה לחיי היהדות. הלכך, מהר סיני, מתריע בהם הקב"ה: "שם" - בכל דור ודור שינסה להמרות דור אבות, "תהא קבורתכם!". לא בסיני הדברים אפוא אמורים. לא לשם הם מכוונים. אלא לדור-דורים.

1. דרושה: דרך למדינה!
"ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה", פותחת הפרשה. וכאן הבן שואל: מה פשר לשון חריגה זו של "ראה"; שמיעה וידיעה כן; ראייה איך ולמה? פלא!
דומה, כי נעוץ כאן יסוד יהודי קריטי. הקשיבו הקשיבו:

דברי הרב מטשעבין, זכותו יגן עלינו, באים לגרונו כמים קרים לנפש עייפה. פותחים אנו עיניים מידי בוקר בתימהון ומגלים, כי דור האיפון מלא תוהו וכאוס. אין קו וגם דרך.

"... היום, הכל חוזים, במו-עיניים, שהאידישקייט של בית-אבא, היא המתכון האלמנטארי לחיי איכות - - -"

בהררי-סיני כופה הקב"ה על העם הנבחר את ההר כגיגית על ראשיהם, כשהוא מתריע בהם: "אם תקבלו את התורה מוטב. ואם לאו - שם תהא קבורתכם!".

מעתה, הייפלא בעיניכם כי בדור בו החוק היבש מוליך את החיים, בנים לא יוקירו ויכבדו אבות? האמנם יש לכם תהייה בלב על כרוזי-החוצות 'עיר ללא אלימות' הממלאים כל עיר ואם בישראל? הרי חוק יבש בתחום אין ואיש הכתוב בחוק יעשה!
דומה שישראל המתחדשת הפכה לג'ונגל פרוע. הדרדור חוגג.

ברגעים המרוממים של חנוכת הבית ליישבתו טשעבין, נשא דברים ראש הישיבה, הגאון רבי דב בעריש וידנפלד זצ"ל. וכה אמר:

מפני מה השתמש הקב"ה בביטוי זה של "שם" תהא קבורתכם; "פה" היה לו לומר! הלא-כן?!

עצוב.

השבוע בגליון:

4
בית יעקב:
נטפי דמעה אחרי מיטת הרבנית נצחיה יוסף ע"ה

3
מכתבי המדינה:
כך מנווטים מושכי הקולמוסים את המדינה!

3
מעשה בשש-בש:
לקח מאלף ממשחק שש-בש אלמוני

5
3

הגיליון יו"ל ע"י:
"מכון בלבבי - יהדות מלב אל לב"

גיליון "פרשניית השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.
עורך ראשי: אברהם ישראל פרידמן ומשפחתו. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. להנצחות פנה לפל: 0527697719

1

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

לא היו ימים טובים להמחיש זאת כימי הפסקת אש דהשתא. כל הוגה-דעות מושך בקולמוסו וקורא למנהיגים החילונים לנצור אש או שמא בכלל לא לנהל כל דיאלוג עם החמאס. הערפול שולט בעוז. דן מרגלית או אלכס פישמן מכתיבים לנו את החיים.

אין ספק שאילו היה למדינה יהדות בראש, לא היינו נתקלים באבדן-דרך זה. היה קו ברור ונהיר לראשיה והכל היו יודעים לאן הפנים מועדות. אבל כיום, כל חורף מקלדת הופך ל'מאן דאמר' והעתיד נותר בסימן שאלה אחד גדול. רק ה' יעזור.

אפרופו פרשיית השבוע, עוד מילה אחת, ברשותכם: יצוצים הדרסטיים בתקציבים של השכבות החלשות, הפכו כבר ל'שם נרדף' לממשלה הנוכחית. אם התורה הייתה אבן-דרך בחיי מנווטי הספינה הטרופה ששמה מדינת ישראל, זה לא היה קורה. היו מושיטים יד ולב לאלו שאין להם ולא היו עושקים גם הזהובים הבודדים שעוד נותרו בכיסם.

בעברית קוראים לזה: העדר אמפתיה. ביהודית קוראים לזה: עבירה.

האזכור של סיני, הולם גם בנו, הישראלים של 2014. יזכיר לנו שהמתכון הבלעדי לחיי שפיות הוא אימוץ ערכי התורה המסייגים את האדם ומעניקים לו מעצורים ורסן - בדור שאין לו אותם.

כיום, הכל חוזים, במו-עיניים, שהאידישקייט של בית-אבא, היא המתכון האלמנטארי לחיי איכות. האלטרנטיבה, לעיתים, חייתית מידי. ברוטאלית מידי.

אין בה דין ואין בה דין.

אין התורה דורשת מהיהודי רק חיי רוח גבוהים ונעלים. היא רוצה שיכונן חייו על אדני הסדר - לבל תשלוט בהם האנרכיה. (תרבות העולם המערבי - בלע"ז).

ואינה רק מיידעת אותנו על-כך. מבקשת היא שנביט ונחזה במו-עין; "ראה".

אתם לא רואים?

בגדר מצוות שמיטת הקרקע [ג]

בשבוע שעבר הבאנו מעל בימה זו את חקירתו המופלאה של ספר 'מנחת חינוך' (מצווה פ"ד) בגדר מצוות השבתת השדה בשביעית: האם הינה חובה שחלה על השדה בעצמה, או שמא הנה דין שחל על האדם המחויב בהשבתת שדהו. במסגרת זו, הבאנו את דברי הגאון ר"פ פערלא שהעמיק בשיטת הרמב"ם בנושא - כאשר לדבריו ישנה סתירה מוחצת בלשונו של הרמב"ם באשר ליחס למצוות השביעית. השבוע, לאחר עיון מעמיק בדברי הרי"ף מצאתי כי העלה שישנם אכן שני הגדרות במצוות השביעית להרמב"ם א' - דין על השדה עצמה שתושבת ממלאכה כליל. ב' - דין על בעליה שישבית מעשיו.

והנה מצאתי דברים מוקשים בדברי הרמב"ם במקום אחר בהלכות שמיטה ויובל, בפרק ג' הלכה א', שם נוקט הרמב"ם בלשון הבאה: עבודת הארץ בשנה שישית שלושים יום סמוך לשביעית אסורה הלכה למשה מסיני, מפני שהוא מתקנה לשביעית". והנה, ראשית הכל עמדו על-כך שהרמב"ם נקט שלא כדעת רבי עקיבא המובאת בגמרא (מועד קטן ג, ב) ולפיה איסור עשיית מלאכה בצמוד לשביעית הוא איסור מן התורה, אלא נקט שיש כאן הלכה למשה מסיני מסיבה חדשה.

אולם יש לנו ללמוד טיבה של סיבה זו "שמתקנה לשביעית". הלא אילו היה נוקט שיש כאן בעיה שהרואה יחשוב שכך, ניחא, אך משמע מדבריו כי יש איסור בעצם לתקן לשביעית השדה, וצריך באור מדוע. הלא גם בשבת, כמשל, מצינו שמותר להחל בפעולה שתוצאה תסתיים בשבת ואין בדבר כל סיבה לאסור (ראה שבת יח, ב). ונראה היה להסביר, כי לדעת הרמב"ם ישנה מצווה על הקרקע - שתושבת ממלאכתה כליל, ועצם העובדה שהיא תגדל בעיצומה של השביעית, גם אם לא מכח האדם, הרי שזה עבור באיסור!

אולם נראה בדרך אחרת: אף אם נאמר שאיסור המלאכה מושג על האדם, הרי שמכל-מקום חלק מאיסור ההשבתה של הקרקע בשביעית, כולל גם הכנה לתיקון הקרקע בשביעית. שהרי זוהי צורת השבתת הקרקע בשביעית, וברור הוא אפוא כי זו חלק ממתכונת השבתת הקרקע בשביעית - שאף היא בכלל האיסור. (רמז לדבר ניתן למצוא בדברי ספר 'חוט שני' באשר לעניין ההכנה למצוות). בשבוע הבא נרחיב היריעה עוד.

מעשה בשש-בש

מה קורה כשחברי הטוב, בן-ישיבה זך תושב רחובות, פוגש יושבי-קרנות הטורודים ראשם ורובם במשחק השש-בש? התוצאה לפניכם:

יושבי בית המדרש מכירים מקרוב את תפילתו הנודעת של רבי נחונייה בן הקנה הנאמרת בכניסה לבית המדרש: "מודה אני לפניך, ששמת חלקי מיושבי המדרש - ולא שמת חלקי מיושבי קרנות...". (ראו ברכות כח, ב). רעיון מבריק הפציע במוחו של רעי השבוע כאשר חזו עיניו במספר בוגרים, עטויי מכנסיים קצרות, הטורודים בכל ליבם ונפשם במשחק השש-בש, כששאון העיר מהם נאלם:

לכאורה, שאל, היה מן העניין לומר: "שלא שמת חלקי עם אילי-הון..", ומדוע המשוואה עם הזולים שבבני-אנוש - יושבי הקרנות? מה בין שמיטה להר סיני? הקשה.

אבל אחרי שראה את יושבי הקרנות של רחובות, שראשם נעוץ כמסמר בשש-בש, הבין גם הבין. "יושבי הקרנות הללו, לא תרים אחרי דבר מלבד המשחק. הם ממצים את חשקם ומרצם כליל לשש-בש. שונה מהם איל-ההון, שלעולם לא יוכל למצות בבילוי מענג אחד, את מלוא חשקו ומאווייו. מעתה, בהחלט שיש כאן סוג של משוואה: גם לומדי התורה מוצאים את עינוגם הגשמי כליל בעיון המעמיק בסוגיה. ולכן מציינת התפילה, כי גם על אלו שחווים סוג של מייצוי בהנאות החומר - יש לנו יתרון מנצח - - -".

נקודה טובה.

חידה: שכונה כבת 40 בלי בית כנסת

שכונת רמות ספיר בחיפה, השבוע.

דוד פרידמן, חובש כיפת השמיים, תושב השכונה זה כעשור פוגש בנו במתנ"ס הקהילתי. הוא יוצא אתנו למרפסת הקומה המשקיפה לעבר בנייני הפאר של שכונת רמות חן היוקרתית. הוא מביט עמדי לעברה ומפטייר בקול נוגה: "ממולנו נראה 'בית אבות' שם קיים בית כנסת. יש אנשים צריכים ללכת עד שם, מרחק קילומטר וחצי, כדי להתפלל. לא יעלה על הדעת".

אתה לא אדם דתי.

"נכון. אבל חשוב לי שיהי בית כנסת באזור. במצב הנוכחי, אני פוקד את בית הכנסת לעיתים נדירות, אך אין לי ספק שאילו היה כאן בית כנסת, וודאי שהייתי פוקד אותו בשבתות, לפחות לפרקים. זה חשוב לי מאוד".

הכתבה המלאה מתפרסמת השבוע בעיתון "יום ליום".

בית יעקב

השבוע הלכה לעולמה הרבנית נצחיה יוסף, עליה השלום, מחברתו לחיים של הגאון רבי יעקב יוסף זצ"ל. ישראל פרידמן ביקר בבית האבלים וליקט שביבי אורה ממסכת חייה של אשת חבר ובת- גדולים * שבר על שבר

"בפסוק נאמר", פותח בנה של הרבנית המנוחה, הרב יהונתן יוסף, "הוסר הנזר והורמה העטרה. הוא מבטא שני אבדות: הורם הנזר, לשון זכר, מבטא את אבדת האיש, ואילו הוסרה העטרה, לשון נקבה, מבטא את אבדת האשה".

תחושה של עצבות צורבת אופפת את בית האבלים שברחוב שמואל הנביא 34 בירושלים. שבר של שבר הושברה המשפחה: לא לפני זמן רב, קצת יותר משנה, הסתלק עטרת-ראש המשפחה, הגאון הנודע רבי יעקב זצ"ל, ראש ישיבת 'חזון יעקב', ועתה נסתלקה גם מחברתו לחיים, הרבנית נצחיה ע"ה, והיא בת 64 בלבד.

"מסירות בלתי- נלאית". הגאון הרב יעקב יוסף זצ"ל.

"אמא נולדה עם שוך מלחמת העצמאות", מספר הבן, הרב יהונתן, "ולכן נקראה בשם: נצחיה. כלומר: ניצחון ה".

הרבנית נצחיה יוסף נולדה ביום ו"ט חשוון תש"ח, לאביה, השקדן המיתולוגי של ישיבת פורת יוסף, הגאון רבי עמרם אזולאי זצ"ל. כבת-גדולים תמיד שאפה להסתופף בצלם של חכמים כדי ללמוד מדרכיהם הנעלים. ואכן זכתה לכך: בשנת תשכ"ה נישאה לבעלה ביום י' באשר תשכ"ח. השמחה התקיימה באולם ישיבת 'פורת יוסף' בגאולה.

בעשיית תשכ"ח, בא הגאון רבי יעקב זצ"ל בקשרי שידוכין עם הרבנית המנוחה, לשמחת המשפחות הדגולות והנכבדות – שחייהם ונשמתם תורה. השדכן שרקם את השידוך משמיים, היה הגאון רבי יחזקאל סיטון שליט"א, רב בשכונת בית וגן בירושלים. שמחת ה'וורט' נערכה בבית הכלה – משפחת אזולאי, שבעיר התורה והחסידות בני ברק. השידוך עצמו הלך ונסגר טכנית באמצעות שיחות טלפוניות תכופות בין ההורים הגדולים – דרך הטלפונים של בתי הדין, בהם כיהנו שניהם במשרת דייוט...

כך הפטיר ראש הישיבה דפורת יוסף, רבי יהודה צדקה זיע"א, כאשר הגיעה בשורה משמחת זו לאוזנו: "רבי יעקב זכה להיות חתן של השקדן הגדול, רבי עמרם אזולאי!".

באותה השעה שנרקם השידוך למזל-טוב, ישב אביו של רבינו, מרן ה'ביע אומר' זצוק"ל בדין סבוך עם קבוצת דייוט. לאחר שהגיעה לאוזנו הבשורה הנרגשת, פסע בעליזות, כשליבו רונן ופיו מפטיר שירה לבורא: "אשרינו שזכינו לקחת בת תלמיד-חכם – 'המתמיד' הגדול של 'פורת יוסף', לבן הבכור שלנו".

כבר בימי הישבע ברכותי יצא הגר"י זצ"ל למסור שיעורים - מפעל- חייו, כרגיל. הרבנית לא העירה לו על-כך. מכך הבין רבינו, כי מאשרת לו דרך זו לכל החיים – למסור ליבו ונפשו עבור שיעורי תורה בפני קהל עדתו. הרבנית העידה בפני כותב השורות: "הוא לא היה מסוגל להפסיק למסור שיעורים".

מסירותה של הרבנית לתורתו של בעלה לא ידעה שובע. הייתה נוהגת להתלוות אליו בנסיעה לשיעוריו והייתה מפטירה בעונג: "זה הטיול שלי".

"גם בימי חוליו", מספר לי הבן הרב עמרם הי"ו, "התמסרה אמא לאבא ללא לאות. לכל טיפול - אפילו שיהיה קצר במאוד ואולי לא היה צורך טכני בנוחותה - התלוותה אליו כדי לתומכו".

בליל חמישי השבוע ליוו אלפים את הרבנית נצחיה יוסף ע"ה למנוחות. הלוייה יצאה מבית הכנסת 'בורכוב' - שם שקד בעלה הגדול על הרבצת התורה. הספידוה: הראשון לציון, הגאון רבי אליהו בקשי דורון שליט"א ובניה, הרבנים הגאונים שליט"א. המספידים כולם עמדו על מסירותה והקרבתה הגדולה למען תורתו של בעלה.

כצאתי את בית האבלים, אומר לי הבן, הרב עמרם הי"ו בקול שנשק מדמעות: שני נוסחאות יש ליחום: 'המקום ינחם אתכם' ו'מן השמיים תנחמו'. אך שניהם לדבר אחד נתכוונו: כשאני יודע שאמא נמצאת בגן עדן - בזה אני מתנחם. כי אני יודע שטוב לה שם".

פרטנות הטבוע

הרב שמעון יוסף זלול
חגיג-שיעור, אלעד

מאב

"את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם אשר אנוכי מצוה אתכם היום (י"א, כ"ז).
ופירש רש"י: "את הברכה-על מנת אשר תשמעו".

אם נעמיק בדברי רש"י, נמצא בהם יסוד נפלא עד מאוד, הנוגע להבדל המהותי שבין הברכה לקללה: הקללה- נכתבה בלשון: 'אם לא תשמעו', שכן היא למעשה מותנית באי-ציות למצוותיו של הקב"ה, ומהותה הינה עונש על עשיית הרע, לעומת זאת, הברכה- אינה משמשת רק כ'גמול', אלא מהווה אמצעי אשר על ידו יבוא האדם לעשות טוב. על כן, כאשר האדם עושה את הצעד הראשון מצדו, ומקיים את מצוות ה' כפי יכולתו- מסייעים לו מן השמים ונותנים לו ברכה אשר תאפשר לו לקיים עוד ועוד מצוות ה' אלוקיו!

הברכה אפוא-כך נמצא- ממתנה לנו למעשה בכל עת, ועלינו רק לעשות מצידנו את הצעד הראשון בכדי שנהיה ראויים לה, ואזי ממילא נוכל לקבלה ומן השמים יושפע עלינו שפע של כל טוב.

ועוד מוצאים אנו הבדל בין שינוי הלשון בין הברכה, שבו נקטה התורה לשון "אשר תשמעו" לבין הקללה שבה נאמר "אם לא תשמעו"? התבוננות בשתי הלשונות האלו מורה כי בעוד שהמילה "אם" משמשת כתנאי שדבר מסוים יתקיים אם כך וכך יעשה, הרי משמעות המילה "אשר" היא קיום דבר מראש עוד לפני קיום התנאי. וזוהי בעצם דרכו של אב לפנות אל בנו הקטן ולומר לו: "הנה הבאתי לך מתנה אשר תחייב אותך להתנהג בדרך נאותה כאשר חפצתי" ולעומת זאת יתרה בו: אם לא תשמע בקולי לא זו בלבד שלא תקבל ממני מתנות אלא אעניש אותך".

ומאחר שגדולים רחמי אבינו שבשמים עלינו יותר מרחמי אב על בנים, מובן היטב פשרו של שינוי הלשון בפסוק "את הברכה אשר תשמעו וכו'" כדרכו של אב מבטיח לנו הקב"ה את הברכה עוד טרם יעשו המעשים הטובים- על מנת שאכן יעשו. את הקללה, לעומת זאת, יביא ה' על עוברי רצונו רק לאחר שלא ישמעו בקול ה' ולא יקיימו את המצוות.

כלומר: הקב"ה נותן ברכה ונכסים מראש ומבקש שיקיימו בהם ובאמצעותם לאחר מכן את המצוות. זוהי ההנהגה של הקב"ה לגבי הברכה, אולם הפורענות, כאמור, אינה באה אלא לאחר שעברו את העבירה, ואע"פ שגלוי וידוע לפניו, יתברך שמו, שעתידין לחטוא, אינו דן את החוטאים על העתיד. כמו שמצינו אצל ישמעאל: "כי שמע אלוקים אל קול הנער באשר הוא שם" (בראשית כ"א) ופירשו חז"ל: "לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון, ולא לפי מה שהוא עתיד לעשות". ברוך המשלם שכר טוב ליראיו! שבת שלום!

לתיגובות והערות: shimonyo@gmail.com

054-3299329

מה חושב יו"ר סיעת ש"ס בירושלים על גיליון 'פרש'יית השבוע'?